

Ένα κείμενο, εν θερμώ, για το γκρέμισμα του "σοσιαλισμού"

Το κείμενο που ακολουθεί γράφτηκε για το **Μηνιαίο Πολιτικό Δελτίο Α/συνέχεια** και δημοσιεύτηκε στο **φύλλο 10-11** στις **12 Φεβρουαρίου 1990**. Γράφτηκε στην διάρκεια της σύντομης περιόδου ένταξής μου στην τότε πολιτική ομάδα Α/συνέχεια, που αργότερα μεταλλάχθηκε στην σημερινή Κομμουνιστική Οργάνωση Ελλάδας (ΚΟΕ), συνιστώσα και ουσιαστικό εμπνευστή του πειράματος (της δοκιμής όπως είπε ο σημερινός αρχηγός του, Αλέκος Αλαβάνος) που λέγεται ΣΥΡΙΖΑ. Ένας από τους λόγους λοιπόν που έχει κανείς να ξαναδιαβάσει αυτό το κείμενο είναι ότι η σύγκρισή του, καθώς και άλλων κειμένων του Δελτίου, με τον σημερινό λόγο της ΚΟΕ δείχνει και την ουσία και τα κίνητρά της μετάλλαξης που υπέστη. Το ζήτημα αυτό είναι εξαιρετικής σημασίας για την ιστορία του επαναστατικού κινήματος στην Ελλάδα. Σε κάποια γραφτά μου έχω αναφερθεί σ' αυτό το ζήτημα και θα το κάνω και στο μέλλον. Εδώ απλώς το υπενθυμίζω.

Το κείμενο που παραθέτω, γραμμένο πριν από 17 χρόνια, αξίζει τον κόπο να ξαναδιαβαστεί κυρίως επειδή αποτελεί μια προσπάθεια να παρουσιαστεί το ζήτημα της "κατάρρευσης του σοσιαλισμού" από την άποψη της μαρξιστικής σκέψης, όπως αυτή διαμορφωνόταν εκείνη την εποχή. Δείχνει ότι η κατάρρευση βεβαίως δεν ήταν έκπληξη ούτε για την Δύση ούτε για την Ανατολή αλλά αντίθετα προετοιμαζόταν και από τις δύο πλευρές. Δείχνει όμως επίσης ότι για την μαρξιστική σκέψη της εποχής ήταν ένα αναμενόμενο ιστορικό βήμα. Σαν τέτοιο ήταν ενδεικτικό της ανωριμότητας του σύγχρονου επαναστατικού κινήματος. Σαν γεγονός όμως (αντίθετα από ότι νόμιζαν αυτοί που θεωρούν ότι το απεργάστηκαν και ότι έτσι κατευθύνουν την ιστορία) για την κοινωνία ήταν ένα βήμα μπροστά. Ότι κόστος κι αν είχε ήταν το τέλος μιας ψευδαίσθησης. Που ασφαλώς αντικαταστάθηκε με κάποιες άλλες. Αυτές όμως είναι κατά πολύ βλακωδέστερες και άλλωστε το ίδιο το δήθεν γκρέμισμα του σοσιαλισμού αποτέλεσε ουσιαστικά το γκρέμισμα μιας αυταπάτης, και ως εκ τούτου συνέβαλε κατά πολύ στην πολιτική συνειδητοποίηση της παγκόσμιας κοινωνίας.

Στο δελτίο της Α/συνέχειας έγραψα αυτό και μερικά ακόμα κείμενα. Η γλώσσα αυτών των κειμένων είναι η γλώσσα που μιλούσα και εγώ και άλλοι εκείνη την εποχή. Αλλά σημασία έχει ότι η γλώσσα αυτή ήταν η επίσημη γλώσσα της πολιτικής ομάδας που έβγαζε το Δελτίο. Η σύγκριση της γλώσσας αυτού του κειμένου με την σημερινή γλώσσα της ΚΟΕ παρ' όλο που οι υπεύθυνοι της ΚΟΕ τυπικά επιμένουν σ' αυτή την γλώσσα (όπως ακριβώς κάνει και το ΚΚΕ) είναι πλήρως αποδεικτική την μετάλλαξής τους. Αυτό που έχει ενδιαφέρον όμως είναι η σύγκριση της γλώσσας αυτού του κειμένου (που πρέπει να υπογραμμίσω ότι δεν την είχα απλώς υιοθετήσει αλλά με εξέφραζε απολύτως) με την σημερινή δική μου γλώσσα. Αν ξαναέγραφα σήμερα αυτό το κείμενο

δεν θα χρησιμοποιούσα την έννοια της ταξικής διαίρεσης της κοινωνίας και επομένως δεν θα απέδιδα την επαναστατική πολιτική και προοπτική σε μια προσωποποιημένη εργατική τάξη. Θα έλειπαν επομένως ορισμένες εκφράσεις που πηγάζουν από αυτή την προσωποποίηση.

Ωστόσο η επαναστατική προοπτική της κοινωνίας υπάρχει και επομένως υπάρχει και η επαναστατική πολιτική. Μέχρι την εποχή αυτού του κειμένου, όλοι ψάχναμε να βρούμε το επαναστατικό υποκείμενο στην αναδιαμόρφωση κάποιου κόμματος ή στην δημιουργία ενός καινούριου. Η ΚΟΕ και άλλες πολιτικές ομάδες που αναφέρονται στον Μαρξισμό (όπως λένε οι ίδιοι) εγκαταλείποντας σταδιακά την ιδέα ότι θα μπορούσαν να φτιάξουν ένα κομμουνιστικό κόμμα απαλλαγμένο από τον ρεβιζιονισμό, απαλλάχτηκαν από την ιδέα της επαναστατικής πολιτικής και αναζητούν μια θέση στο ήλιο του παρόντος παγκοσμίως ενιαίου εξουσιαστικού συστήματος. Αλλά η επαναστατική προοπτική της κοινωνίας δεν μπορεί να μείνει χωρίς έκφραση. Η ανεπάρκεια επομένως αυτού του κειμένου, όταν την δούμε με σημερινά μάτια, διδάσκει πολύ περισσότερο από την επάρκειά του. Διδάσκει ότι το καθήκον της επαναστατικής σκέψης είναι να βρει πώς θα κινητοποιήσει σήμερα, η επαναστατική προοπτική της κοινωνίας, μια επαναστατική πολιτική και ποιος θα είναι ή, ακόμα καλύτερα, ποιος δεν μπορεί να είναι ο φορέας μιας τέτοιας πολιτικής.

Κωστής Παπαϊωάννου

28 Σεπτεμβρίου 2007

ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ ΠΟΥ "ΧΡΕΩΚΟΠΗΣΕ"
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟ ΠΟΥ "ΑΝΘΙΖΕΙ" ΚΑΙ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΑΓΙΚΗ ΠΑΡΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Τον τελευταίο καιρό, μέσα στο γενικό κλίμα που δημιουργούν οι συνδυασμένες κινήσεις της περιβόητης ανατολικής Περεστρόικα και της "αναγεννητικής" δυτικής Αναδιάρθρωσης, και σ' ένα ειδικότερο κλίμα υποτιθέμενης προσέγγισης, ειρήνης και κατανόησης, στις σχέσεις μεταξύ Ανατολής και Δύσης, συμβαίνουν ορισμένα γεγονότα που δεν μπορούν παρά να βάζουν σε πειρασμό την πολιτική σκέψη όσων τα παρακολουθούν.

Στην Σοβιετική Ένωση "του Γκόρμπυ" έχουμε την "δημοκρατία" της Περεστρόικα, αυτή που είναι μέσα στο "σχέδιο", αυτή που γίνεται "ανεκτή" και αυτή που φαίνεται (ή και δεν φαίνεται) ότι ξεπερνάει την ανοχή της. Και επίσης τα πολυποίκιλα εθνικά προβλήματα που κάθε μέρα τους "προκύπτουν" και που σ' αυτά είναι δύσκολο να ξέρει κανείς πού ακριβώς φτάνει και πού δεν φτάνει ο "ρεαλισμός" του Γκορμπατσώφ.

Υπάρχει επίσης η Κίνα και τα φοβερά γεγονότα του Πεκίνου που δεν μπορούν να θεωρούνται βέβαια απλά επακόλουθα της Σοβιετικής πολιτικής, αφού η "Περεστρόικα" και οι Κινέζοι "Γκορμπατσώφ" έχουν το δικό τους βάρος τόσο στο εσωτερικό της Κίνας όσο και στο εξωτερικό. Ωστόσο για τον προβληματισμό που ενδιαφέρει εδώ δεν μπορούν παρά να εξετάζονται μαζί.

Μετά έχουμε τα διάφορα συμβαίνοντα στις χώρες του λεγόμενου Ανατολικού "μπλοκ." Κωμικά, όπως η μπουρίτσα που κέρασε η Δύση τους "αγωνιστές της ελευθερίας" που επισκέφθηκαν την δυτική πλευρά του "τείχους του αίσχους". Τραγικά, όπως η σφαγή και τα επακόλουθα της στην Ρουμανία.

Και τέλος να συμπεριλάβουμε τη γειτονική μας Αλβανία ακόμα κι αν όπως υποστηρίζουν οι Αλβανοί, τα γεγονότα που αναφέρονται είναι φανταστικά. Γιατί η Αλβανία, ως η χώρα με το τελευταίο δείγμα "αιματοβαμμένου σταλινικού" καθεστώτος δικαιοματικά μπαίνει σ' αυτή την συζήτηση, με γεγονότα ή... χωρίς γεγονότα.

Από την εποχή του Κομμουνιστικού Μανιφέστου μέχρι σήμερα η αστική τάξη δεν άφησε κανένα γεγονός που να μην το προβάλλει σαν απόδειξη της τελεσίδικης (και ξανά τελεσίδικης) χρεοκοπίας του Μαρξισμού, σαν θεωρίας και του Σοσιαλισμού σαν μορφής κρατικού συστήματος. Στην θεάρεστη προσπάθεια της, η αστική τάξη είχε πάντα τη συμπαράσταση κάποιων "Μαρξιστών και Σοσιαλιστών" που όχι πως θεώρησαν ποτέ (προς Θεού) ότι χρεοκόπησαν ο Μαρξισμός και ο Σοσιαλισμός, αλλά, "πως να το κάνουμε δηλαδή", ο "δογματικός" Μαρξισμός και ο Σοσιαλισμός χωρίς "ανθρώπινο πρόσωπο" πάει χρεοκόπησαν οριστικά, τελεσίδικα και αμετάκλητα.

Μετά από τα τελευταία συμβάντα πήραν πάλι φωτιά οι αψευδείς κάμερες και οι σοφοί κονδυλοφόροι για να μας δείξουν τα γεγονότα και να μας αποδείξουν ότι αυτά βάζουν πια τη βαριά ταφόπλακα στον τάφο του Σοσιαλισμού Αυτή τη φορά (προσέξτε παρακαλώ) οριστικά.

Τα γεγονότα που αναφέρθηκαν πιο πάνω, τα παρόμοια που έγιναν ήδη, καθώς και αυτά που θα επακολουθήσουν, όποιος κι αν τα μεθοδεύει, όποια κατεύθυνση κι αν έχουν και όποιον πολιτικό χαρακτήρα, βάζουν επί τάπητος για άλλη μιά φορά στη συγκεκριμένη ιστορική στιγμή την ίδια συζήτηση: Βρισκόμαστε μπροστά στην χρεοκοπία του Σοσιαλισμού και της Μαρξιστικής θεωρίας ή βρισκόμαστε μπροστά στην χρεοκοπία κάποιων ακόμα μορφών Αστικού κράτους και των αντίστοιχων θεωρητικών σχημάτων. Αν τη συζήτηση αυτή νομίζουν ότι τους συμφέρει να την ανακινούν αυτοί που παίρνουν μια ανοιχτή ή καλυμμένη αντιμαρξιστική θέση, οι Μαρξιστές δεν έχουν κανένα λόγο να την αποκρούουν.

Αφού έτσι τίθεται το προς συζήτηση θέμα, τότε όποιος επιθυμεί να κατατροπώσει το Σοσιαλισμό έχει την υποχρέωση, κατά Αριστοτέλη, να αποδείξει πρώτα ότι αυτός που χρεοκοπεί στις περιπτώσεις που αναφέρονται είναι ο σοσιαλισμός. Αλλά οι κατά φαντασία θριαμβευτές στην Δύση, κάνουν ότι δεν καταλαβαίνουν πως η εξουσία, που παραπαίει σ' αυτές τις χώρες έχει τόση σχέση με το Σοσιαλισμό όση και η δική τους. "Ξεχνούν" πως έτριβαν τα χέρια τους όταν οι αλλαγές που μεθοδεύονταν στην Ανατολή από την εποχή του Τίτο και του Χρουσσόφ οδηγούσαν τις χώρες αυτές μακριά από το Σοσιαλισμό. Και ότι (προς τιμήν, ειλικρινά, της πολιτικής τους συνέπειας) δεν άφησαν την παραμικρή ευκαιρία χωρίς να σπρώξουν προς αυτή την κατεύθυνση. Όποιος "ρομαντικός" επομένως ενδιαφέρεται να υπερασπιστεί τον σοσιαλισμό, θα μπορούσε να απαντήσει πολύ απλά στα περί χρεοκοπίας με τον αφορισμό του Μάο "ο ρεβιζιονισμός στην εξουσία είναι η αστική τάξη στην εξουσία" και να ξεμπερδεύει. Ηρθε όμως ο καιρός που οι ρομαντικοί δεν αρκούνται πια να "ξεμπερδεύουν" με κάποια α-

ποσομωτική απάντηση στις βλακειές που λένε οι "Σταυροφόροι" των Δικαιωμάτων του ιμπεριαλισμού και οι "Σοσιαλιστές" με το Δουλικό Πρόσωπο που τους κρατάνε την ουρά. Θέλουν να καταλάβουν, για δική τους χρήση, τι πραγματικά συμβαίνει στις χώρες που κάποτε ήταν οι χώρες του σοσιαλισμού και (κυρίως) που θα οδηγήσουν τα γεγονότα αυτά. Γιατί άλλωστε όλη αυτή η ιδεορύπανση δεν θα μπορούσε να βαραίνει την ατμόσφαιρα και να μαυρίζει την ψυχή του κόσμου, παρ' όλες τις επενδύσεις των ιμπεριαλιστών και των "αντιπάλων" τους σε χαρτί, μελάνι και ραδιοκύματα, αν αυτοί οι λίγοι που θέλουν να μένουν πιστοί στον Μαρξισμό - Λενινισμό, ήθελαν, ή μπορούσαν να βλέπουν, να μελετάνε και να αποκαλύπτουν αυτό που πραγματικά συμβαίνει. Όσοι θέλουν να μείνουν Μαρξιστές οφείλουν να απαλλαγούν απ' το καταραμένο σύμπλεγμα της συναισθηματικής εξάρτησης απ' το σημερινό κατόντημα του ένδοξου χθες, όταν επιτέλους οι ίδιοι οι επίγονοι δεν ντρέπονται όχι μόνο στην πράξη αλλά και στα λόγια ακόμα, να φτύνουν αυτό το υποτιθέμενο παρελθόν τους.

Η πρόθεση που έχει αυτό το κείμενο δεν είναι να αναλύσει τα γεγονότα και να αποκαλύψει τις δυνάμεις που κινήθηκαν ή κινούνται πίσω από αυτά. Είναι να εκθέσει ορισμένες σκέψεις υπό τύπον "απλής (πολιτικής) λογικής" και να προβάλλει ένα πνεύμα αντίστασης στην κατάσταση του "φωνάζει ο κλέφτης να φοβηθεί ο νοικοκύρης" και του "μας χρωστάγανε, μας πήραν και το βόδι" που πάει να επικρατήσει.

* * * * *

Είναι φανερό πως ο ισχυρισμός που προβάλλεται τόσο από τους φιλελεύθερους όσο και από τους "σοσιαλιστές" ότι τα καθεστώτα που γκρεμίζονται είναι σοσιαλιστικά, και άρα ο λαός εξεγείρεται για να γκρεμίσει το σοσιαλισμό, είναι βλακώδης. Αυτοί που τον προβάλλουν έχουν προ πολλού θριαμβολογήσει ο καθένας με τον τρόπο του για την κατάργηση του σοσιαλισμού. Θα μπορούσαν να ισχυριστούν και πιο έξυπνα πράγματα αν δεν τους βόλευε να ονομάζουν 'υπαρκτό σοσιαλισμό' την ντροπή αυτή που έχει επικρατήσει στις χώρες που κάποτε ήταν σοσιαλιστικές. Για να εμφανίζουν μια δήθεν αντιπαλότητα, που να καλύπτει την υφή των πραγματικών τους αντιθέσεων. Είναι αλήθεια ωστόσο ότι την πραγματική πολιτική τους έφτασε πια να την εμποδίζει ακόμα και το όνομα Σοσιαλισμός και Μαρξισμός και αυτό είναι μια από τις σημαντικές πλευρές τις Περεστρόικα.

Υπάρχει όμως πράγματι το ζήτημα κάποιας χρεοκοπίας στην αναζήτηση της αιτίας όλων αυτών των - αρνητικά - κοσμογονικών αλλαγών. Και μόνον γιατί το υπέρτατο, και από μια άποψη μοναδικό, κριτήριο για την ορθότητα της οποιασδήποτε πολιτικής

είναι η επιτυχία. Και βέβαια το ζήτημα υπάρχει για την πολιτική των Σοσιαλιστών γιατί η πολιτική των Αστών και των Ρεβιζιονιστών παραείναι (προς το παρόν επιτυχημένη, αν μάλιστα σκεφτούμε ότι έχουν και κόντρα τον αέρα της ιστορίας. Πρέπει να πούμε όμως ότι όποιος θέλει να είναι Μαρξιστής μπορεί να ισχυρίζεται έξω από τα δόντια και χωρίς κανένα δισταγμό ότι, όποιοι κι αν την ακολουθούν, μαρξιστές ή μη, λαθεμένη πολιτική είναι "εξ ορισμού", όχι ο Σοσιαλισμός αλλά η παράβαση του Σοσιαλισμού.

Παρεμβλήθηκε εδώ και ταλαιπώρησε τον κόσμο το περίφημο πρόβλημα του καταμερισμού προσωπικών ευθυνών για τον κάθε ηγέτη απ' αυτούς που έπαιξαν έναν περισσότερο ή λιγότερο σοβαρό ρολό στο κομμουνιστικό κίνημα. Η συζήτηση αυτή είναι άτοπη (ακόμα και με την "παραδοχή" ότι τα λάθη που καταλογίζονται στον καθένα μπορεί να είχαν έναν ιστορικά αναπότρεπτο χαρακτήρα) και είναι το άλλοθι για τη συγκάλυψη του πολιτικού ρόλου που έπαιξε αυτός που την επιζητάει και οι πολιτικοί του... πρόγονοι.

Αυτό που έχει θέση στη συζήτηση είναι, κατ' αρχήν, η αναζήτηση των λαθών στην πολιτική και όχι, η αναζήτηση της ευθύνης γι' αυτά. Όσο για την προσωπική ευθύνη, αυτή ενδιαφέρει όχι για την επίρριψη της ηθικής μομφής αλλά για την αποκάλυψη του συγκεκριμένου μηχανισμού των λαθών.

Ο Σοσιαλισμός που μας ενδιαφέρει (τους άλλους ας τους ορίσουν αν τα καταφέρουν αυτοί που τους εφευρίσκουν) ορίζεται σαν το ολοκληρωμένο πολιτικό, οικονομικό κοινωνικό σύστημα διακυβέρνησης, σε μια χώρα όπου την κρατική εξουσία την έχει η εργατική τάξη, μόνη ή σε συμμαχία (ανάλογα με το συγκεκριμένο επίπεδο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης) με άλλα λαϊκά κοινωνικά στρώματα. Σοσιαλισμός δηλαδή, είναι το σύστημα άσκησης της δικτατορίας του προλεταριάτου ή, όπως στην Κίνα, της δημοκρατικής δικτατορίας του λαού. Για να έχει χρεοκοπήσει ο Σοσιαλισμός, έτσι οριζόμενος, ένα από τα δύο πρέπει να συμβαίνει: Η δεν είναι ιστορικά αναγκαίος ή δεν είναι η δικτατορία του προλεταριάτου η κατάλληλη μορφή κράτους για την πραγματοποίηση του.

* * * * *

Αυτό που λεγόταν Σοσιαλιστικό Στρατόπεδο ήταν ένα σύνολο χωρών που είχαν καταλήξει, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, σε ένα τέτοιο σύστημα διακυβέρνησης και σε μια τέτοια εξουσία.

Από κάποια στιγμή και μετά το Σοσιαλιστικό Στρατόπεδο άρχισε να ξηλώνεται (από που ακριβώς και από πότε ακριβώς δεν το συζητάμε εδώ) ώσπου φτάσαμε σήμερα στο

χώρο αυτό να μην υπάρχουν παρά στάχτη και ιστορία. Την ιστορία που υπογραμμίζεται εδώ πρέπει κάποτε οι ενδιαφερόμενοι για το μέλλον να την υπολογίσουν στις προβλέψεις τους. Προς το παρόν ας περιοριστούμε στις εξηγήσεις που δίνονται για τη στάχτη. Μια εξήγηση που δίνεται από πολλούς είναι ότι στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης η επανάσταση δεν ήταν ώριμη αλλά την εκβίασε η διεθνής πολιτική συγκυρία μετά τον πόλεμο. Λέγεται ακόμα ότι η συγκυρία δεν ήταν πάρα η "μοιρασιά" που έγινε "στην Γιάλτα" ανάμεσα στους τρεις μεγάλους και έδωσε τη δυνατότητα στον Κόκκινο Στρατό να "βάλει το δαχτυλάκι του". Αν αυτά έχουν μια δόση αλήθειας, είναι μόνο με την έννοια ότι η ανωριμότητα της επανάστασης και η ευκολία της συγκυρίας διευκόλυνε την παραμέληση των κανόνων της σοσιαλιστικής διακυβέρνησης. Ας αφήσουμε όμως κατά μέρος τα περί "μοιρασιάς" που μας κληροδότησε ο τιμιότατος μακαρίτης Τσώρτσιλ και μπορούν να λέγονται μόνο γιατί βολεύουν αυτούς που τα κατάφεραν τόσο καλά στις μοιρασιές του Λιβάνου, της Καζέρτας και της Βάρκιζας. Δεν μπορούμε να καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι δεν "έπρεπε" ο Κόκκινος Στρατός..., ότι υπήρξε εκεί εξαγωγή της επανάστασης, ή ότι το σοσιαλιστικό σύστημα ήταν ακατάλληλο για τις χώρες αυτές. Κατ' αρχή, η πρόταση για το τι "έπρεπε" και τι δεν "έπρεπε" πριν από 45 χρόνια είναι προφητεία πολύ Μετά Χριστόν. Δεύτερο, εξαγωγή της επανάστασης δεν είναι η προσφορά βοήθειας προς μία υπάρχουσα μικρή ή μεγάλη επανάσταση αλλά η υποκατάσταση των κοινωνικών συγκρούσεων από την κρατική εξωτερική πολιτική. Κύρια όμως δεν μπορούμε να χρεώνουμε την αποτυχία ή την ήττα της Εργατικής Τάξης (στην προσπάθεια της να επιβάλλει την εξουσία της και να εφαρμόσει τον Σοσιαλισμό) στην ανεφικτότητα του Σοσιαλισμού. Η εργατική τάξη, όσο η ταξική πάλη συνεχίζεται (και πως μπορεί να αγνοήσει κανείς τη συμβολή της Πολιτιστικής Επανάστασης και του Μάο πάνω στο ζήτημα αυτό;), μπορεί να ηττηθεί και μια και δυο και είκοσι φορές χωρίς και να χρεοκοπήσει γι' αυτό ο Σοσιαλισμός, απλά γιατί η νίκη της προϋποθέτει το συνδυασμό αντικειμενικών και υποκειμενικών παραγόντων, που δεν μπορούν να είναι ώριμοι για την στερέωση του Σοσιαλισμού κάθε φορά που είναι ώριμοι για την εξέγερση ενάντια στον Καπιταλισμό. Αν ο Σοσιαλισμός είναι ανέφικτος, η ιστορικά αναγκαίος, αυτό είναι ακόμη σήμερα ένα ζήτημα θεωρητικό. Κανένας Μαρξιστής δεν επιτρέπεται να βρίσκεται σε δύσκολη θέση, προκειμένου να υποστηρίξει κάτι τέτοιο κατάμουτρα, απέναντι σε κάποιες γελοίες προκλήσεις που τον προτρέπουν να ταχθεί με το μέρος κάποιου από τους "υπαρκτούς σοσιαλισμούς". Θεωρητικό αλλά οριστικά λυμένο από τον Μαρξισμό με βάση την διερεύνηση των ιστορικών νόμων.

Το Σοσιαλισμό δεν θα τον διαλέξουν οι λαοί και οι Εργατικές Τάξεις (όποιες κι αν είναι) από κάποια βιτρίνα. Ούτε θα τον κατασκευάσουν με βάση κάποιο από τα "μοντελάκια" της αστικής οικονομικής τεχνοκρατίας. Ο Σοσιαλισμός είναι το αποτέλεσμα στο οποίο (εξ αντικειμένου) αποβλέπουν οι αγώνες των εργαζομένων ενάντια στον καπιταλισμό. Θα υπάρξει οριστικά όταν θα είναι οριστική η νίκη των εργαζομένων. Και θα πάψει να υπάρχει όταν η κοινωνική εξέλιξη με μέσο τη δικτατορία του προλεταριάτου και το σοσιαλισμό θα αχρηστέψει το οποιοδήποτε κρατικό σύστημα.

Τα "παραδείγματα" των αλλαγών που συμβαίνουν σήμερα στον κόσμο, όσο κοσμοϊστορική κι αν είναι η σημασία τους, δεν χωράνε στο τσουβάλι της εκχυδαϊσμένης επιχειρηματολογίας της αστικής πολιτικής. Καμιά σημασία δεν έχει προς τα που "φαίνεται" να πηγαινούν τα πράγματα. Σημασία έχει πού πραγματικά πηγαινούν. Κι αυτό το βρίσκει κάποιος μόνο μετά από βαθειά μελέτη των γεγονότων.

Οι αστοί πολιτικοί και διανοούμενοι, οι ίδιοι που όταν ο λαός τους πάει κόντρα κατεβάζουν τα ΜΑΤ η και τα τανκς, γίνονται ιδιαίτερος "λαϊκοί" όταν ο λαός μοιάζει να ζητάει τον πολυκομματισμό που γι' αυτούς είναι το άλφα και το ωμέγα της δημοκρατίας. Η υποκρισία του πολυκομματισμού και η Δημοκρατία του Σοσιαλισμού είναι ένα ιδιαίτερο και πολύ μεγάλο θέμα. Πρέπει όμως να πούμε ότι η υποκριτική δουλοφροσύνη απέναντι σε κάθε λαϊκή εκδήλωση δεν αφορά τους δημοκράτες. Αν ο λαός σε μια από τις πάλαι ποτέ σοσιαλιστικές χώρες ζητάει πολυκομματισμό, αυτό σημαίνει πολύ απλά ότι ο λαός είναι εξαπατημένος ανάμεσα στην καταπίεση του σοσιαλφασισμού και την επίδραση της ιμπεριαλιστικής προπαγάνδας. Σε καμία περίπτωση όμως δεν σημαίνει ότι ο λαός βγήκε στους δρόμους για να αγωνιστεί ενάντια στη δική του εξουσία.

Τέλος η καλύτερη μαρτυρία για το εφικτό και το ιστορικά αναγκαίο του Σοσιαλισμού είναι η βαθύτατη, ολόπλευρη και συνεχής κρίση του καπιταλισμού. Η "στροφή" των χωρών που ήταν κάποτε σοσιαλιστικές και τυπικά προς τον καπιταλισμό, όποια συγκεκριμένη μορφή κι αν παίρνει, μετά από την παλιότερη ουσιαστική στροφή, σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις, σημαίνουν τη σταδιακή εξάντληση των εφεδρικών μέσων και λύσεων που έχει η αστική τάξη να αντισταθεί στην ιστορική φθορά της εξουσίας της και στη συμπλήρωση του ιστορικού της κύκλου.

* * * * *

Το σοσιαλιστικό σύστημα είναι ιστορικά αναγκαίο και απaráκαμπτο στάδιο για την κοινωνική εξέλιξη. Ο σοσιαλισμός είναι η μοναδική πραγματική και ελπιδοφόρα κοινωνική προοπτική και για τον λόγο αυτό από την εποχή της γέννησής του έχει αποσπά-

σει τις προσδοκίες των εργαζομένων και των λαών, την αληθινή (ή και υποκριτική) αναγνώριση όλων των πολιτικών δυνάμεων και έχει επισύρει το μίσος του καπιταλισμού και των αντιδραστικών.

Ο σοσιαλισμός μπορεί να έχει πολλούς (πραγματικούς) φίλους και οπαδούς, δεν μπορεί να εφαρμοστεί όμως παρά μόνο κάτω από τη δικτατορία του προλεταριάτου ή κάτω από την εξουσία μιας συμμαχίας λαϊκών κοινωνικών ομάδων που αποδέχονται την πολιτική ηγεμονία της εργατικής τάξης.

Υπάρχει η σοβαρή και πολλές φορές τραγική παρανόηση, ότι ο σοσιαλισμός μπορεί να "κατασκευαστεί" από κάποιους ειδικούς με συνθετικές μεθόδους από τα στοιχεία που τον απαρτίζουν. Ότι δηλαδή αν μια κυβέρνηση πάρει κάποια μέτρα κοινωνικής πρόνοιας, κάποια μέτρα οικονομικού ορθολογισμού και υιοθετήσει μια αριστερίζουσα ιδεολογία και φρασεολογία, τότε θα είναι μια σοσιαλιστική κυβέρνηση και το κράτος θα γίνει σοσιαλιστικό.

Στην πραγματικότητα συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο. Αν η πολιτική εξουσία δεν είναι στα χέρια της εργατικής τάξης, τα μέτρα που παίρνονται έχουν ένα ρυθμιστικό χαρακτήρα, είναι απατηλά ως προς την ουσία τους και σκοπεύουν στην άμβλυση των αντικαπιταλιστικών αιχμών και στη δημιουργία ενός κοινωνικού κλίματος που επιτρέπει την ένταση της εκμετάλλευσης και της καταπίεσης.

Ο πραγματικός Σοσιαλισμός δεν κατασκευάζεται. Προκύπτει μέσα από τις συγκρούσεις των κοινωνικών τάξεων και ομάδων, διδάσκεται από τη ζωή στους εργαζόμενους και στον λαό, ωριμάζει κάτω από την διάρκεια των μικρών και μεγάλων εξεγέρσεων τους ενάντια στον καπιταλισμό, επικρατεί με την επανάσταση και εγκαθίσταται οριστικά με την κυριαρχία της προλεταριακής δικτατορίας.

Στις χώρες που ήταν κάποτε σοσιαλιστικές η διαδικασία αυτή διακόπηκε σε διάφορες φάσεις και κάτω από διάφορες ειδικές συνθήκες Ο Σοσιαλισμός, περισσότερο ή λιγότερο ισχυρός, αλλά ιστορικά φυσικός, μετατράπηκε με διάφορους τρόπους αρχικά σε ένα Σοσιαλισμό ψευδεπίγραφο, μετά σε έναν καπιταλισμό συγκαλυμμένο και τώρα, πάλι κάτω από διαφορετικές συνθήκες, πάει να μετατραπεί σε έναν καπιταλισμό χωρίς προσωπίο. Αυτή η διαδικασία, δεν έχει τίποτε το αφύσικο. Αντίθετα αποτελεί τραγική παρανόηση της ιστορικής νομοτέλειας η αυταπάτη ότι θα μπορούσε η ιστορική πορεία να ακολουθήσει ένα δρόμο ευθύγραμμο χωρίς απροσδιοριστίες και ασυνέχειες. Τραγική, γιατί οδηγεί στο παράλογο συμπέρασμα ότι η Εργατική Τάξη δεν είναι ικανή να κρατήσει την εξουσία. Ότι όποτε είχε εξουσία, δεν είχε παρά μια δοτή εξουσία και ότι

αυτό που έχει νομοτελειακό χαρακτήρα δεν είναι η πορεία της προς τη νίκη αλλά η πορεία της προς την ήττα. Και όμως ποτέ δεν ήταν περισσότερο προφανές από σήμερα, κάτω από το φως αυτών των κοσμοϊστορικών γεγονότων, ότι αυτός που γίνεται κάθε μέρα και πιο ανίκανος να κρατήσει την εξουσία στα χέρια του, δεν είναι ο σοσιαλισμός αλλά ο καπιταλισμός. Ποτέ δεν αποδεικνυόταν πιο σοφή από σήμερα η φράση του Μάο "ο ιμπεριαλισμός και όλοι οι αντιδραστικοί είναι χάρτινες τίγρεις". Η οριστική κατεδάφιση της σκηνογραφίας που ονομαζόταν Υπαρκτός Σοσιαλισμός, αν και μεθοδεύτηκε με την πρόθεση να εξυπηρετήσει τις ανάγκες της περεστρόικας και της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης, δεν μπορεί μακροπρόθεσμα παρά να συμπαρασύρει στην κατάρρευση όχι τις ελπίδες αλλά τις αυταπάτες του κόσμου που αποβλέπει στο Σοσιαλισμό. Από την άλλη μεριά τα γεγονότα αυτά ολοκληρώνουν το ιστορικό φαινόμενο της καπιταλιστικής παλινόρθωσης και με την έννοια αυτή δεν μπορούν παρά να επισημάνουν την αρχή της ανάκαμψης του Μαρξιστικού κινήματος. Οι δύο αυτές πλευρές της σημερινής συγκυρίας δημιουργούν αυξημένες υποχρεώσεις σ' αυτούς που διάλεξαν τον δρόμο της μελέτης των κοινωνικών φαινομένων από τη θέση του Μαρξιστή. Τα φαινόμενα που ξετυλίγονται μπρος στα μάτια μας, δεν έχουν τίποτε το εκπληκτικό και δεν έχουν τίποτε που να αποδεικνύει τη χρεοκοπία του Μαρξισμού. Αυτά που γίνονται, αντίθετα, επιβεβαιώνουν από τη μια μεριά γενικά τη Μαρξιστική θεωρία και από την άλλη μεριά τις απόψεις και τις πρακτικές της τελευταίας εκδήλωσης του Μαρξιστικού κινήματος που είναι η Πολιτιστική Επανάσταση στην Κίνα.

Η Πολιτιστική Επανάσταση στράφηκε ενάντια στην καπιταλιστική παλινόρθωση που τον κίνδυνο της αναγνώρισε καθαρά. Μπορεί να μην κατάφερε να τον αποσοβήσει ούτε στο διεθνή χώρο ούτε για την Κίνα, η κληρονομιά που άφησε όμως, εξοπλίζει τους διανοούμενους της επανάστασης με ακαταμάχητα ιδεολογικά όπλα για την ανασύνταξη του Μαρξιστικού Κινήματος. Είναι βέβαιο ότι τα όπλα αυτά δεν μπορούν να αφεθούν στην αχρηστία.